

Victoriani, et domnum Ballam priorem Ouarre... ut una consuetudo esset de Magarofas, et de Sancto Auentino, et de illa Turre, et de *Bescaras*» (SerranoS., *NHRib.*, p. 271); a. 1202: «ad illo collo de *Bescaras*» (MDuque, *Ovarra*, 162.5); els noms que l'acompanya són tots a l'Isàvena, no de l'Ésera.

HOMÒN. i PARÒN. L'homònim més proper és l'anomenat *Biescas de Campo*, a la vall de l'Ésera, separat de la població de l'Isàvena per la immensa serra del Turbó. Bastant més lluny es troba el *Biescas* ribe-¹⁰renc del Gállego, població important a la vall de Tena; l'activitat principal és allà l'explotació forestal de boscos comunals.

Més insegur, però possible, que etimològicament es relacioni amb aquests el poble aragonès de *Bescós*, a la ¹⁵Garcipollera, prop de Jaca. Potser també *Viscasillas* (la terminació del qual recorda el nom de *Rocasillas*, *řokasīlas*, descampat al SE. d'Areny de Noguera) per al qual cf. *Biescasa* doc. de 1304, *Biéscassa* doc. 1062 (infra).

En el domini asturià el mot es troba ben representat: «Nuestros lugares llevan nombres como: *Viesca* (Mieres), *La Viesca* (Llangreu, Salas, Villav.), *Viescabozá* (Llaviana), *Viescas* (Salas, Teberga, Illas, Suarca, C. Narcea), *Viesques* (Xixón, Llangreu), *Les Viesques* (Mieres), *El Vescón* (Mieres), *Viscarrionda* (Lena) 'viesca redonda'» (X. L. García Arias, *Pueblos asturianos: el porqué de sus nombres*, Gijón, 1977, pp. 138-139). A la baixa Navarra es troba la població anomenada *Bascassan* (P. Raym., *DTBPy.*)²⁵

Es probable que es relacioni amb tots aquests el nom del riu *Ueska*, que apareix en un antic doc. de Valpueda (Burgos) publicat per Menéndez Pidal (*Orígenes del español*, p. 33).

Completem la **DOC. ANT.** amb altres cites, on no ³⁵podem assegurar la localització.

En documents del segle XI es troba també la forma *Biéskassa* (i com a variant *Biescansa*) a. 1062-63. *Bieskansa* (Gili Gaya, *Hom. Men. Pidal* II, 101).

Del riu castellà *Uesca*, a. 1011: «uindimus nostra ⁴⁰billa Onia cum suas kasas et suos omnes abitantes in ea et terras et --- molinos et pescarias et kannariekas in flumine *Ueska et pratis* ---» (*Orígenes del español*, p. 33). M. Pidal comenta a propòsit d'aquest: «*Ueska* + 1011 Oña, var. *Beseca*, hoy 'Las Besgas', en *Briesca* (Burgos)» (*Orígenes*, 31.2).

I no estarà de més si recordem el lloc *Vativesca* mencionat per Marcial.

És temptadora també la relació amb el toscà *Viesca*, que apareix en un doc. de 1118 (Pieri, *Top. Arno*, ⁵⁰p. 392).

L'antroponímia ens ofereix també algunes dades: *Petrus de Biescasa* era penitencier del papa l'any 1304 (cf. Finke, *A.A.* I, 163). *Perich de Biescas* era un dels veïns de Serradui l'any 1385 (Camarena, *Focs y Morabatins*, 86). Un home anomenat *Biesca* apareix mencionat a Penyalba l'any 1397: «Anthoni *Biesca*» (Juan F. Utrilla, *Libro del monedaje de 1397*, p. 42).

mília incerta, possiblement indoeuropea; acceptat pel llatí hispànic. L'àrea d'aquest mot ribagorçà, alt-aragonès i asturià recolza la suposició d'un element prellatí. I no és això obstacle que impedeixi acceptar l'etimologia llatina de Menéndez Pidal, que es basa en l'adjectiu *vescus*, -a 'espès'. Perquè *vescus* 'obscurus, densus', que sapiguem nosaltres, solament es troba en glossaris de la col·lecció Goetz (v, 527.17, VII, 408), no en literatura llatina, i un mot de glossaris (sobretot si són de provinença hispànica) pot ésser un mot del llatí vulgar estrany al llatí itàlic, però corrent en la Hispània antiga romanitzada, un mot manllevat pel nostre llatí a les llengües pre-existents. Els dialectes asturians mantenen com apellatiu aquest antic mot de substrat.

El trobem ja en els vocabularis d'Apol. de Rato i de Braulio Vigón: *biescu* «plantación», *embiescar* «formar bosque, emboscar». García Arias en dóna una explicació ben clara: «*biescu*, *biesca*, palabra que designa no sólo un matorral sino un bosque o un lugar frondoso poblado de arbustos y otras plantas, así como semillero de castaños, robles y avellanos, o plantación de árboles» (X. L. García Arias, *Pueblos asturianos*, p. 138). El trànsit categorial i semàntic des de l'adjectiu *vescus* 'espès' al substantiu asturià *biescu* 'bosc frondós' és perfectament explicable i té un paral·lel exacte en el fenomen de la substantivació de l'adjectiu català *espès*, usat en el sentit de 'bosquet, espesura'.

Coromines ho va recollir així a Girbeta. A Güel es troba el barranc anomenat *L'Espesso*; a Escuaín (alt Cinca) hi ha el bosc anomenat *Os Espessos do Regue-ro*. En fi, pocs k. al N. del Biesques de l'Isàvena trobem el poble anomenat *Espés*, en una vall coberta per immenses boscuries (cf. E.T.C. II, 86 i *DECat* III, 642a4). A les Garrigues i al baix Segre *una espessa* és terme usat amb un valor similar i queda reflectit també en la toponímia; pensem en *l'Espessa Balaguera*, a la Granja d'Escarp. Fora del nostre domini, als Alps, *Spessa* té també el sentit de 'bosc' en parlars friülans i alt-italians (cf. *DECat* III, 642a12).

Quina base semàntica té la noció de 'bosc frondós' en els fets? S'avé perfectament amb la geografia de la zona del *Biescas* de la vall de Tena, lloc encara avui envoltat de boscos magnífics. El nostre *Biesques* no sembla ser dels llocs més emboscats de la zona, però és ja al peu de la serra del Cis, on comença a trobar-se una vegetació frondosa, que va cridar l'atenció de Madoz, el qual escriu: «en su monte se encuentran abundantes árboles y arbustos que dan abundante leña y madera útil tan solo para la fabricación de pequeños edificios» (*Diccionario geográfico*, s. v.). En fi, creiem que no hi pot haver inconvenient en acceptar l'etimologia proposada.

El que comporta més dificultat és la tasca de determinar l'estrat pre-romà al qual degué pertànyer l'adjectiu *vescus*. Joan Coromines va fer front l'any 1966 a la inducció que això suposava i va deixar escrites en les cèdules de l'*Onomasticon* unes observacions que creiem convenient transcriure a continuació: «En rus *vésky* és mot ben conegut i corrent per

ETIM. D'un *vescas*, probablement pre-romà, de fa-⁶⁰